

Adam Kamiński

Program edukacyjny *Myśl w ruchu* – cele i wnioski z realizacji I edycji

Program *Myśl w ruchu* jest programem edukacyjnym Instytutu Muzyki i Tańca. I edycja projektu była zrealizowana od marca do czerwca 2011 roku. Nabór do programu odbywał się m.in. w Szkole Podstawowej nr 67, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 10, w Szkole Podstawowej nr 45, w Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej I i II stopnia, w Rodzinnym Domu Dziecka nr 11.

Uczestnicy zapoznali się z takimi technikami tańca jak: improwizacja, hip-hop oraz taniec jazzowy i butoh, mieli okazję posłuchać wykładów o ruchu, teatrze tańca, wschodnich technikach pracy z ciałem, a także obejrzeć spektakle w Centrum Sztuki Impart i w Centrum Inicjatyw Artystycznych. Zajęcia prowadzone były w ośmiu grupach warsztatowych, odbywały się raz w tygodniu i trwały dwie godziny.

Do projektu zostali zaangażowani artyści i dydaktycy prezentujący różne dziedziny i style związane ze sztuką tańca, posiadający bogate doświadczenie zawodowe: Katarzyna Gardzina – dziennikarka, krytyk muzyczny i baletowy przygotowała cykl wykładów, dialog tańca ze wschodnimi technikami ruchu i improwizacje taneczne prowadzili Agnieszka Rybak i Jakub Gontarski, warsztaty: *Dialog tańca ze sztukami wizualnymi i performance art* – Irena Lipińska i Tojotaka Ota, zajęcia pod nazwą: *Nowy styl: HIP HOP*, Popping – Boogallo, House – Edyta Kamińska, natomiast – warsztaty: *Dialog tańca jazzowego z głosem*: Ewa Staroń i Arnika Dobras.

Posumowaniem działań warsztatowych był pokaz finałowy, który składał się z dwóch części: Impresji taneczno-performatywno- multimedialnych *Puls miasta*, oraz etiudy muzyczno – tanecznej na temat *Summertime*.

Program pomógł dzieciom i młodzieży w poszerzeniu ich horyzontów i wyobraźni w poszukiwaniu własnego ruchu. Formy percepcyjno-odtwórcze zastąpione zostały przez kreatywność. Dzięki uczestnictwu w warsztatach stworzona została alternatywa dla bierności, zaistniały konkretne możliwości indywidualnego i grupowego rozwoju uczestników, co potwierdziła ewaluacja programu. Poczucie bezpieczeństwa i przynależności

do solidarnego zespołu, ułatwiło zdobycie nowych umiejętności i sprawności takich jak: poprawnego poruszania się, zgodnie ze słyszonym rytmem, okazywania akceptacji, tolerancji i szacunku wobec siebie nawzajem, umiejętności wyrażania swoich potrzeb i emocji, wypracowania punktualności. Uczestnicy deklarowali chęć utrzymywania nowych znajomości po zakończeniu programu, co może świadczyć o społeczno-integracyjnej funkcji tańca. Nauka komunikacji interpersonalnej była jednym z głównych założeń projektu, które w działaniu zaistniały na wysokim poziomie.

Program *Myśl w ruchu* zakładał oddziaływanie w różnych sferach życia społeczno-kulturalnego uczestników, a także w zakresie edukacyjnym, przewidywał bowiem zdobycie wiedzy i doświadczenia, w szczególności w obszarze komunikacji i edukacji kulturalnej.

Na zlecenie Instytutu Muzyki i Tańca została przeprowadzona przez Mariannę Jasionowską ewaluacja programu. Odbyła się ona po występie finałowym, który miał miejsce 18 czerwca 2011. Badanie miało na celu m.in. weryfikację zdobytych kompetencji społecznych.

We wnioskach pani Jasionowska stwierdza, że istnienie programu przyczynia się do edukacji tanecznej, zarówno bezpośrednich uczestników, jak i ich najbliższego otoczenia, a dzięki finalnym występom – również środowiska lokalnego. Uczestnicy często rozmawiali o projekcie ze znajomymi i rodziną. Dzięki ich zadowoleniu i zaangażowaniu treści programu mogły docierać do dalszych kręgów społecznych. Beneficjenci *Myśli w ruchu* podkreślali, iż warsztaty stworzyły im okazję do rozwoju, że dzięki programowi *Myśl w ruchu* nauczyli się czegoś nowego, zapoznali się z historią tańca i zrozumieli niektóre jego aspekty. Poprzez wspólne wycieczki do teatru uczestnicy mieli szansę zapoznać się z tańcem jako z wyższą formą sztuki, a także tańca jako komunikatu.

Bogaty program gwarantował beneficjentom uzyskanie nowych zdolności i wiedzy – dzięki różnorodnym warsztatom i wykładom z dziedziny tańca i sztuki umożliwiał zdobycie cennego doświadczenia, jakim była praca zespołowa i wspólny występ na scenie w specjalnie opracowanym pokazie.

Uczestnicy pracowali pod opieką doświadczonych dydaktyków, animatorów i tancerzy, co gwarantowało wysoką jakość pracy.

Autorzy projektu przyjęli, że warsztaty zwiększą poczucie rytmu uczestników i w odczuciu

badanych faktycznie tak się stało – zwiększenie poczucia rytmu odczuwa 94% ankietowanych. Uczestnicy programu mieli możliwość zapoznania się z kilkoma technikami tańca, największym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia z hip-hopu, a tuż za nim plasują się taniec jazzowy oraz improwizacja.

Beneficjenci podkreślali, że czas spędzony podczas warsztatów był dla nich czasem wypoczynku i zabawy, a w praktyce pedagogicznej jest to najlepszy czas na socjalizację i naukę kompetencji społecznych. O atrakcyjności projektu decydowały warsztaty taneczne oraz wycieczki do teatru, tylko wąska grupa okazała się zainteresowana warsztatami wokalnie-muzycznymi.

Przyjazna atmosfera sprzyjała procesom integracji, edukacji, za sprawą wykwalifikowanej kadry dydaktycznej udało się osiągnąć wysoki poziom zadowolenia uczestników. Uczestnicy zostali poproszeni o ułożenie kolejności elementów programu *Myśl w ruchu*. Na tej podstawie można stwierdzić, że młodzież interesująca się tańcem śledzi głównie programy typu reality show w telewizji, wyższe formy sztuki tańca nie cieszą się popularnością.

Istotne jest jednak, że uczestnicy projektu wskazali wspólne wycieczki do teatru jako jedną z wyżej punktowanych części programu, na pięciostopniowej skali zajęły one 2 miejsce. W wyniku pozytywnego oddziaływania *Myśli w ruchu* warto zastanowić się również nad programami dla dzieci i młodzieży nie mającej na co dzień kontaktu z tańcem.

Zostało to uwzględnione w II edycji programu realizowanego aktualnie we Wrocławiu. Zajęcia prowadzone są z dziećmi i młodzieżą: ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 10, z Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii nr 2 i nr 3, z MONARU, Placówki Interwencyjno-Opiekuńczej, oraz z Rodzinnego Domu Dziecka nr 11. Są to grupy, którym udział w programie ma pomóc w adaptacyjnym i rozwojowym radzeniu sobie z kryzysem wieku dojrzewania i chronić ich przed wejściem w proces marginalizacji i patologii, lub wykluczenia społecznego.

Z danych zebranych podczas ewaluacji oraz głosów poparcia środowisk dydaktyczno-wychowawczych, jak i artystycznych wynika potrzeba zwiększania oddziaływania edukacji tanecznej i edukacji poprzez taniec, w tym kontynuowanie projektu *Myśl w ruchu*.

Postulaty spełnione przez program opisane w ewaluacji:

- projekt wpisuje się w strategiczne myślenie o rozwoju sztuki tańca w Polsce
- upowszechnienie twórczości dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym
- prezentacja nowych jakości kulturowych
- podejmowanie działań na rzecz edukacji tanecznej w Polsce
- rozwijanie zdolności intelektualnego i emocjonalnego odbioru wytworów kulturalnych
- wychowanie świadomego widza i odbiorcy sztuki tanecznej
- realizowanie idei animacji społeczno – kulturalnej
- umożliwienie osobistego doświadczenia i przeżywania treści artystycznych

Uczestnicy programu *Myśl w ruchu* zostali zapytani o opinię w sprawie włączenia tańca jako elementu wychowania fizycznego w szkole. Aż 81% ankietowanych chciałoby, by taniec był częścią wychowania fizycznego w szkołach.

Taniec i ćwiczenia muzyczno-ruchowe zawsze miały swoje miejsce w programach wychowania fizycznego, jednak ich realizacja sprawiała i nadal sprawia nauczycielom wiele trudności. Wynikają one w głównej mierze z braku przystępnych, zebranych w jednym opracowaniu materiałów metodycznych, w tym także braku propozycji wyboru programu przeznaczonego do nauki tańca. Poprzez taniec można zachęcić do systematycznych ćwiczeń i uczynić z ruchu istotny element troski młodego człowieka o własne zdrowie.

Zaproponowane w *Podstawach programowych dla kl. IV-VI szkoły podstawowej* wydanej przez MEN kierunki działań zakładają, wszechstronne przygotowanie ucznia do uczestnictwa w różnych formach aktywności ruchowej: zdrowotnej, utylitarnej, rekreacyjnej i sportowej. Obejmują zarówno doskonalenie ciała i funkcji morfo-fizjologicznych jak też kształtowanie sprawności fizycznej kondycyjnej i koordynacyjnej, wyposażenie w szeroki wachlarz umiejętności i nawyków ruchowych, a także kształtowanie postaw warunkujących odpowiedni stosunek uczniów do własnych umiejętności i odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych.

Program nazwany *Edukacją taneczną* uwzględnia realizację kierunków działań zawartych w wytycznych podstawy programowej, poprzez odpowiedni dobór form: rytmiczno –

tanecznych, układów tanecznych tańców narodowych, regionalnych, ludowych innych narodów i tańców dawnych.

Taniec jako wszechstronna forma ruchu i działanie uatrakcyjnijające proces dydaktyczno-wychowawczy, zalecany jest na każdym etapie kształcenia dzieci i młodzieży. Programy nauczania zawierają elementy tańca i ćwiczeń muzyczno-ruchowych. Możliwość modyfikacji programów, dostosowania ich do potrzeb i możliwości danej szkoły, daje nauczycielom swobodę w wyborze realizowanych zadań. Niestety, nie stanowi to normy, a większą inicjatywę w realizacji tańca winni mieć nauczyciele wychowania fizycznego i instruktorzy tańca pracujący w szkołach. Myślę, że powodem tego stanu rzeczy jest niedocenianie walorów tańca w rozwoju psychomotorycznym dzieci, brak czasu i odwagi, aby wpleść elementy tańca w obszerne ramy programów szkolnych. Oferty ośrodków szkoleniowych dla nauczycieli wychowania fizycznego są ubogie w warsztaty tańca współczesnego, czy nawet różnego rodzaju formy aerobowe. Taniec stawia przed nauczycielem duże wymagania, żąda pełnego zaangażowania i wytrwałości. Przygotowanie do realizacji tanecznej jednostki lekcyjnej lub jej fragmentu jest bardzo czasochłonne. Sprawne jej przeprowadzenie daje natomiast dużo satysfakcji i poczucie sukcesu. Kluczową rolę odgrywa dostosowanie repertuaru do wieku dzieci i do ich możliwości ruchowych. Kwalifikacje nauczyciela, jego pewność działań rozbudzą i w pełni zaangażują emocjonalnie dzieci w edukację taneczną. Humanizacja szkoły, czyli dążenie do wszechstronnego rozwoju ucznia, stanowi fundament dla całej działalności edukacyjnej nauczyciela.

Rosnąca popularność tańca w wielu europejskich krajach, przyniosła zmiany w sektorze edukacji. Autorzy projektu *Myśl w ruch* liczą na to, że jego realizacja stworzy podobną szansę także w naszym kraju.